

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

УДК 378.017:613]:37.012

DOI 10.31494/2412-9208-2020-1-3-182-194

DETERMINATION OF STRUCTURAL COMPONENTS, CRITERIA AND LEVELS OF FORMATION IN THE PROCESS OF AXIOLOGICAL ATTITUDE FORMING TOWARDS HEALTHY LIFESTYLE OF STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

ВИЗНАЧЕННЯ СТРУКТУРНИХ КОМПОНЕНТІВ, КРИТЕРІЇВ ТА РІВНІВ ЇХ СФОРМОВАНOSTI В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ АКСІОЛОГІЧНИХ УСТАНОВОК ДО ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Julia BOYKO,

PhD in Education, Associate
Professor

yulya-boyko-73@ukr.net

<http://orcid.org/0000-0001-8554-9737>

*Pavlo Tychyna Uman State
Pedagogical University
✉ 2 Sadova St.,
Cherkasy Region, 20300*

Юлія БОЙКО,

кандидат педагогічних наук,
доцент

*Уманський державний
педагогічний університет імені
Павла Тичини
✉ вул. Садова, 2, Умань,
Черкаська область, 20300*

Original manuscript received: September 27, 2020

Revised manuscript accepted: November 25, 2020

ABSTRACT

The problem of preserving the health of student youth involves an axiological context (examining students' health values, identifying their motivation for healthy lifestyles, etc.). Social transformations can be a factor in changing the value orientations of modern students. These conditions create a new context for exploring healthy lifestyle problems, revealing their place in students' values.

The purpose of this article is to substantiate and highlight the components, criteria and indicators of axiological attitude towards healthy student life. The identified components, criteria and indicators become the basis for determining students' levels of personal education.

The following components of axiological attitude towards healthy lifestyles are investigated in the article: cognitive-target (knowledge about health and a healthy lifestyle, values of health and healthy lifestyle, axiological attitude towards goal achievement), motivational value (attitude towards one's own health, skills, positive emotions, interest and needs for a healthy lifestyle), regulatory activity (actions and behaviors that promote a healthy lifestyle: meeting the requirements of a healthy lifestyle in everyday life), and levels that show their formation: high, medium, low.

Understanding the levels of formation of axiological attitude to a healthy lifestyle contributes to solving the problem and allows us to draw some conclusions about the effectiveness of this process. The prospect of further exploration is outlined, which is to develop a model of formation of axiological attitude towards healthy lifestyle of student youth.

Key words: *axiological attitude, healthy lifestyles, health, components of healthy lifestyles, levels of formation of axiological attitude.*

Залучення студента до здорового способу життя – одне з найголовніших завдань реформування й удосконалення системи освіти та поліпшення підготовки фахівців різного профілю. Низький рівень здоров'я молоді має низку конкретних причин, серед яких відсутність пріоритету здоров'я та мотивації до здорового способу життя; агресивне соціальне середовище; складна криміногенна ситуація; незадовільна організація харчування дітей, санітарно-гігієнічні проблеми. Вирішення цих проблем пов'язане, насамперед, із підвищенням свідомого ставлення студентів до свого здоров'я.

У ході аналізу дослідження Л. Кислев'яйнен встановлено, що формування ціннісних установок автор трактує як єдність таких компонентів: когнітивно-інтелектуального, спрямованого на систематизацію та збагачення оціночних знань студентів; рефлексивно-оцінного, тобто осмислення власних дій, своїх внутрішніх станів, почуттів; операційно-діяльнісного, орієнтованого на вироблення смислотворчої діяльності [6, с.12].

С. Закопайло [5], С. Лапаєнко [7], В. Тимошенко [10] виокремлюють такі компоненти сформованості ціннісних орієнтацій до здорового способу життя; мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний.

Нам імпонують компоненти здорового способу життя, запропоновані В. Буторіним. Науковець виокремлює цільовий (життєві цілі), мотиваційно-ціннісний (ієрархія мотивів, установок, ціннісних орієнтацій, життєвих принципів, позицій), інформаційний (система знань і уявлень про способи дій, формах і методах організації здорової життєдіяльності), програмно-орієнтований (містить тимчасові цілі, завдання, план заходів, технології та методи реалізації), діяльнісний (вміння, навички, способи діяльності, що знаходять своє відображення в стилях поведінки, мислення, спілкування, діяльності з реалізації програми), регулятивний (рефлексія, емоційна оцінка досягнень, наполегливість, самостійність, рішучість, довільність дій в організації власної життєдіяльності) компоненти [2, с.11].

Метою статті є обґрунтування та виділення компонентів, критеріїв та показників аксіологічних установок до здорового способу життя студентської молоді. Нами виокремлено три компоненти, які відображають аксіологічні установки до здорового способу життя в студентів: когнітивно-цільовий, мотиваційно-ціннісний, регулятивно-діяльнісний. Згідно з аксіологічним підходом у кожному із трьох компонентів має проявлятися ціннісний характер ставлення до здорового способу життя.

Когнітивно-цільовий компонент розкриває ступінь сформованості уявлення про сутність, структуру та зміст здорового способу життя; усвідомлення важливості здоров'я як цінності, знання

основних чинників, які негативно або позитивно впливають на власне здоров'я тощо. Як зазначає В. Сорокіна, «без досвіду отримання достовірних, науково обґрунтованих знань про здоровий спосіб життя неможливе ставлення до здорового способу життя як професійної цінності» [9, с.35].

Когнітивний складник цього компонента включає в себе такий зміст: знання про свої особистісні особливості, про стан власного здоров'я; знання про компоненти і принципи побудови здорового способу життя, який сприяє збереженню та зміцненню власного здоров'я тощо.

Цільовий складник компонента характеризує спрямованість особистості студента на формування, підтримку і зміцнення власного здоров'я з урахуванням особливостей навчальної та майбутньої професійної діяльності, розуміння значущості здорового способу життя для саморозвитку, самовдосконалення, самореалізації, професійного становлення, а також відображає розуміння особистістю поставлених перед нею цілей.

Цей компонент передбачає фіксацію у свідомості студента результату оволодіння ним знаннями про здоровий спосіб життя [8, с. 194].

Структура знань про здоровий спосіб життя як цінності може бути представлена так: знання про цінності; знання про компоненти цінності «здоровий спосіб життя»; знання про роль здорового способу життя в суспільстві; знання про цінності, які розкриваються через роль цінностей у житті суспільства.

Зміст знань про цінності «здорового способу життя» розкривається через відповідні ідеї: ідея цінності здоров'я; ідея ведення здорового способу життя; ідея людини як відповідального суб'єкта.

Ідея цінності здоров'я характеризується як гармонійне поєднання фізичного, духовного і соціального благополуччя. У контексті цієї ідеї розкривається шанобливе ставлення до здоров'я, здатність забезпечити індивідуальну профілактику порушень здоров'я, усвідомлення необхідності його збереження та поліпшення для тривалого активного життя, що фактично означає ставлення до здоров'я як соціальної цінності [9, с.36].

Ведення здорового способу життя – це індивідуальна система поведінки людини, спрямована на досягнення повного фізичного, психічного, соціального та професійного благополуччя. У контексті цієї ідеї розкривається значуще ставлення особистості до здорового способу життя, розуміння необхідності орієнтації на здоровий спосіб життя як професійної цінності, свідомий вибір студентом ведення такого способу життя.

Людина як відповідальний суб'єкт розкривається через категорію «відповідальності». Для студента з високим рівнем розвитку характерно не тільки прагнення пізнати себе, але й бажання та вміння змінити себе, навколишнє мікросередовище, у якому він перебуває. Відповідальний суб'єкт шляхом активної самозміни формує свій спосіб життя в будь-якій професійній діяльності [9, с.37].

У рамках когнітивно-цільового компонента увагу відведено ціннісній складовій, завдяки якій ціль з'являється не просто як результат діяльності, а цінність цього результату [1, с.103].

Узагальнений критерій когнітивно-цільового компонента – знання про здоров'я, здоровий спосіб життя, цінності здоров'я, аксіологічні установки на досягнення мети.

Показниками когнітивно-цільового компонента є якість системи знань, що включає знання про сутність і значущість здоров'я; основних засад та цінностей здорового способу життя; засоби й методи його досягнення й зміцнення; про принципи здорового способу життя, правила його побудови й ведення тощо.

Когнітивно-цільовий компонент виконує інформаційну функцію.

Мотиваційно-ціннісний компонент визначає рівень усвідомлення студентом соціальної, особистої значущості збереження і зміцнення здоров'я; сформованість системи соціально спрямованого ціннісного ставлення до духовних та матеріальних засобів у формуванні здорового способу життя; здатність реально та об'єктивно оцінювати свої фізичні, психоемоційні та інтелектуальні можливості; переконаність у неохідності здорового життєдіяльності для самовдосконалення, що сприяє реалізації життєвих цілей; бажання бути фізично і психічно стійким до життєвих та професійних труднощів; спрямованість особистості на створення власного здорового стилю життя. Його характеризують: зрілість та ієрархія мотивів особистості в здоровому способі життя на основі ціннісних орієнтацій, ставлення студентів до здоров'я і своєї майбутньої професії як цінності.

Значну роль у формуванні здорового способу життя відіграють мотиви самопізнання і саморегуляції, які забезпечують активність студентів у контексті набуття цінностей, що співвідноситься з цими мотивами. Когнітивний інтерес відображає спрямованість студентів на пізнання цієї цінності. Мотив самопізнання знаходить своє втілення в самореалізації себе в майбутньому. Мотив самопізнання в контексті нашого дослідження відображає пізнання студентом себе через ставлення до здорового способу життя як цінності [9, с.40].

Мотив самопізнання спонукає студента до аналізу власної діяльності, здійснення свідомого вибору і вироблення ціннісного ставлення до здорового способу життя як професійної цінності. Особистісний розвиток проектується не тільки на сьогоднішній день, а й на майбутнє.

Визначаючи перспективу духовного розвитку та формування ставлення до здорового способу життя як професійної цінності, мотиваційно-ціннісний компонент проявляється в усвідомленні особистісної та професійної значущості здорового способу життя, розумінні його соціально значущих цілей, наявності стійкого інтересу.

Мотиваційно-ціннісний компонент, який відображає аксіологічні установки до здорового способу життя, має такі складники:

- афективний (здатність отримувати задоволення від систематичних занять спортом, процедур загартування тіла; радість та задоволення від змагань, туристичних походів; позитивна «Я-концепція»);

- емоційно-вольовий (відображає зрілість зовнішніх і внутрішніх мотивів, вольових якостей, переживань, ціннісних орієнтацій, які формують оцінне ставлення до себе, до свого здоров'я та здорового стилю життя загалом. Крім цінностей і почуттів, які надають емоційного забарвлення виконуваним діям, на регуляцію мотиваційно-ціннісного ставлення впливає воля, вольові зусилля, що забезпечують довільне, свідоме, навмисне управління своєю поведінкою, діяльністю, емоціями) [2, с.70];

- смисловий (передбачає пошук, усвідомлення і прийняття суб'єктом особистісного і професійного сенсу цінності здорового способу життя, характеризується усвідомленням необхідності застосування на практиці законів збереження і відновлення здоров'я і всіх систем життєзабезпечення. Компонент є інтегративним і проявляється в усвідомленому ставленні до здорового способу життя як професійної цінності);

- мотиваційно-потребнісний (охоплює оптимістичний світогляд, систему особистісно-та соціально обумовлених потреб, які виражають соціальну сутність цього явища (потреба в систематичних заняттях, пошуку додаткової інформації про здоров'я та здоровий спосіб життя; потреба в профілактиці шкідливих звичок; потреба в удосконаленні фізичної та психолого-емоційної регуляції).

Узагальненим критерієм мотиваційно-ціннісного компонента є ставлення до власного здоров'я, позитивні емоції, інтерес та потреби до здорового способу життя.

Показниками мотиваційно-ціннісного компонента є здатність орієнтуватися на загальнолюдські цінності, зокрема на цінності здорового способу життя; морально-етична та естетична мотивація дотримання правил здорового способу життя; здатність планувати, організувати і проводити заходи для формування здорового способу життя; прагнення аналізувати результати оздоровчих занять; коригувати свою оздоровчу діяльність тощо. Цей компонент виконує рефлексивну функцію.

Регулятивно-діяльнісний компонент визначає уявлення студента стосовно здорового способу життя і залежить від повноти знань про складові ціннісного ставлення до здоров'я та успішного наслідування здорового способу життя в досягненні навчальних, професійних, особистісних цілей. Цей компонент розкриває ступінь оволодіння практичними вміннями, навичками, механізмами формування здорового способу життя та реалізації його принципів в різних умовах життєдіяльності.

Регулятивно-діяльнісний компонент припускає такий рівень ціннісного ставлення, на якому цінність визначає поведінку людини, її життєвий стиль, інакше кажучи, ціннісне ставлення поширюється на діяльність, яка стає ціннісно-орієнтованою. Він передбачає зв'язок

конкретного суб'єкта відносин зі здоровим способом життя як цінністю. Цей зв'язок реалізується за допомогою активної свідомої діяльності [9, с.41].

Компонент сформований із комплексу вмінь: уміння оцінювати фізичний стан власного організму і його систем; уміння підбирати найбільш прийнятний спосіб ведення здорового способу життя в суспільній та особистій діяльності; вміння застосовувати засоби, методи та навички здорового способу життя, необхідні для збереження й відновлення свого здоров'я; вміння проявляти самостійність і самовдосконалення в здоровому способі життя [9, с.41].

На думку Л. Єлькової, цей компонент визначає місце здоров'я в індивідуальній ієрархії цінностей людини, особливості мотивації у сфері здорового способу життя, також характеризує особливості поведінки людини щодо здоров'я [4, с.10].

Регулятивний складник цього компонента визначає більшою мірою психічну і психофізичну сферу життєдіяльності студента, має залежність від набору ціннісних орієнтацій, зрілості мотивів і особливостей типу нервової системи, що виявляються в таких якостях особистості, яка веде здоровий спосіб життя, як цілеспрямованість, рішучість, наполегливість, витримка, необхідних для досягнення поставлених цілей і реалізації життєвих програм, а також емоційну оцінку досягнутого.

Узагальненим критерієм регулятивно-діяльнісного компонента є вчинки та поведінка, що відображають здоровий спосіб життя: дотримання вимог здорового способу життя в повсякденному житті.

Показниками регулятивно-діяльнісного компонента є система взаємозалежних дій, здійснюваних особистістю з метою реалізації функцій формування, збереження і зміцнення індивідуального здоров'я, які потребують особливих відносин у взаємодії із зовнішнім середовищем. Він характеризується спрямованістю діяльності на здоров'язберігальний спосіб життя з метою оволодіння уміннями і навичками зміцнення здоров'я; активне освоєння засобів і методів ведення здорового способу життя; уміння будувати індивідуальну програму формування, збереження й зміцнення здоров'я тощо.

Регулятивно-діяльнісний компонент виконує перетворювальну функцію.

Узгодженість компонентів, критеріїв, показників та функцій аксіологічних установок до здорового способу життя в студентів закладів вищої освіти відображено у таблиці 1.

Окреслені компоненти, критерії та показники слугують вихідним моментом для визначення рівнів сформованості у студентів цього особистісного утворення. Специфіка характеристики рівнів аксіологічних установок у студентів до здорового способу життя залежить від специфіки проявів показників зазначених компонентів. Виходячи з вищесказаного, а також на основі аналізу психолого-педагогічної літератури з проблеми визначення рівнів розвитку особистісних властивостей і якостей

(А. Васильєва та ін.) [3] вважаємо за доцільне виділення таких рівнів сформованості в студентів аксіологічних установок до здорового способу життя: високий середній, низький.

Таблиця 1

Узгодженість компонентів, критеріїв, показників та функцій аксіологічних установок до здорового способу життя у студентів закладів вищої освіти

Компоненти	Критерії	Показники	Функції
Когнітивно-цільовий	знання про здоровий спосіб життя та цінності здоров'я, аксіологічні установки на досягнення мети	якість системи знань, що включає знання про сутність і значущість здоров'я; знання основних засад та цінностей здорового способу життя; засоби й методи його досягнення й зміцнення; знання про принципи здорового способу життя, правила його побудови й ведення; методичні знання, необхідні для самостійного виконання вимог здорового способу життя.	інформаційна
Мотиваційно-ціннісний	ставлення до власного здоров'я та позитивні емоції, інтерес та потреби до здорового способу життя	здатність орієнтуватися на загальнолюдські цінності, зокрема на цінності здорового способу життя; морально-етична та естетична мотивація дотримання правил здорового способу життя; здатність планувати, організувати і проводити заходи з метою формування здорового способу життя; прагнення аналізувати результати оздоровчих занять; коректувати свою оздоровчу діяльність тощо.	рефлексивна
Регулятивно-діяльнісний	вчинки та поведінка, що відображають здоровий спосіб життя: дотримання вимог здорового способу життя у повсякденному житті	система взаємозалежних дій, здійснюваних особистістю з метою реалізації функцій формування, збереження, зміцнення індивідуального здоров'я, які потребують особливих відносин у взаємодії із зовнішнім середовищем; спрямованість діяльності на здоров'язберігальний спосіб життя, з метою оволодіння уміннями і навичками зміцнення здоров'я, активне освоєння засобів і методів ведення здорового способу життя; уміння будувати індивідуальні програму	перетворювальна

		формування, збереження і зміцнення здоров'я тощо.	
--	--	---	--

Високий рівень когнітивно-цільового компонента характеризує успішність студента в усіх сферах життєдіяльності. Характерним є глибоке усвідомлення значущості здоров'я, розуміння здорового способу життя як фактора розвитку творчої активності.

Характерним є наявність міцних знань, умінь, навичок з облаштування своєї життєдіяльності з позицій здоров'язбереження, ураховуючи індивідуальні особливості організму й повсякденну зайнятість.

Високий рівень мотиваційно-ціннісного компонента характеризується високим ступенем сформованості мотивації і ціннісних орієнтацій, які лежать в основі ціннісного ставлення до здорового способу життя. Для студента першочерговим є досягнення гармонії з самим собою і світом, важливе поєднання культури духовної і фізичної. Здоровий спосіб життя є для нього особистісно значущим, якісним новоутворенням, що визначає життєву стратегію особистості.

Високий рівень регулятивно-діяльнісного компонента характеризує активний обмін інформацією з питань збереження здоров'я та дотримання здорового способу життя з метою створення власної моделі здоров'язберігальної діяльності; добре орієнтується в її видах, бере активну участь у соціальних акціях, які пропагують здоровий спосіб життя (забігах, кросах, змаганнях тощо).

Середній рівень когнітивно-цільового компонента визначається усвідомленням мети, що формується здоров'язберігальною спрямованістю особистості, відповідальністю за своє здоров'я.

Студент має несистематизовані знання оздоровчого спрямування, середній рівень обізнаності з питань традицій здорового способу життя та деяких способів здоров'язберігальної діяльності (загартовування, водні процедури, аеробіка); періодично цікавиться інформацією про здоровий спосіб життя (читає популярну літературу про здорове харчування, активний відпочинок тощо).

Середній рівень мотиваційно-ціннісного компонента відрізняється посиленням мотивації здорового способу життя. У складі мотиваційно-ціннісного ставлення відзначається зміна ієрархії ціннісних орієнтацій: професійно-ціннісна, духовно-естетична, функціонально-професійна.

Для студента першочерговим є оволодіння основами майбутньої професії. На загальному тлі зростання стійкості ціннісного ставлення до здорового способу життя виявляється несформованість творчого підходу у вирішенні проблемних ситуацій; використання форм, засобів та способів оздоровлення без урахування особистісних особливостей свого організму, ритму життєдіяльності тощо.

Середній рівень регулятивно-діяльнісного компонента характеризується недостатнім рівнем знань, умінь і навичок з перетворення своєї життєдіяльності на основі оздоровчих принципів.

Студенти не завжди раціонально планують розпорядок дня, не дотримуються збалансованого харчування, молоді часто бракує вільного часу для підтримки фізичної форми.

Низький рівень когнітивно-цільового компонента характеризують безсистемні, неповні й неглибокі знання (часткові знання індивідуальних особливостей організму, здоров'я, його збереження і зміцнення); недостатня діяльність зі збереження і зміцнення здоров'я, корекції способу життя. Володіють знаннями дотримання здорового способу життя для здійснення мети позбутися надмірної ваги, або дефіциту маси тіла. Приділяється увага переважно фізичному аспекту здоров'я.

Низький рівень мотиваційно-ціннісного компонента спостерігається в студентів з найбільш дезорганізованим складом групи мотивів, бідними за змістом ціннісними орієнтаціями.

У загальній ієрархії особистісних цінностей здоров'я має для них другорядне значення.

Студенти з низьким рівнем ставляться до здоров'я як даності і не замислюються про необхідність його підтримки і зміцнення. До здорового способу життя вони не проявляють інтересу і вважають планування своєї життєдіяльності марною тратою сил, часу і коштів; не бажають змінювати усталений спосіб життя. Такі респонденти характеризуються несформованим ставленням до здорового способу життя як і до засобу задоволення особистісного потенціалу. Студенти не вважають здоровий спосіб життя цінністю для себе та інших.

Низький рівень регулятивно-діяльнісного компонента характеризує студентів, у яких спостерігається прояв відносно низької фізичної та соціальної активності. Властивий обмежений рівень умінь з організації здорового способу життя, репродуктивний характер їх застосування. Здоров'язберігаюча діяльність носить вибірково ситуативний характер, тобто студент здійснює цей вид діяльності від випадку до випадку.

Узагальнена характеристика рівнів сформованості аксіологічних установок студентів до здорового способу життя показана у таблиці 2.

Висновки. Встановлено, що проблема формування здоров'я та здорового способу життя студентів посідає одне з пріоритетних місць у педагогічній теорії та практиці вищої освіти. Вона потрапляє у два смислових контексти педагогіки, виокремлених як пріоритети державної політики в галузі освіти: формування здорової особистості та розвиток її індивідуальності.

Позитивною тенденцією в розробці проблем упровадження здорового способу життя на сучасному етапі визнано її аксіологічний аспект. Для майбутнього фахівця ціннісні орієнтації повинні мати професійне спрямування. І в плані професійного становлення і росту майбутнього спеціаліста назріває необхідність формування в нього аксіологічних установок до здорового способу життя.

Таблиця 2

Рівні сформованості аксіологічних установок студентів
до здорового способу життя

Рівні		
Високий	Середній	Низький
Повні й глибокі знання про здоров'я й здоровий спосіб життя, зростаючий інтелектуальний потенціал особистості у формуванні цінностей здорового способу життя, активність для поповнення й розширення відповідних знань.	Сформовані знання про здоров'я та здоровий спосіб життя, знання індивідуальних особливостей організму, знання оздоровчих засобів і систем.	Структура знань про здоров'я й здоровий спосіб життя невпорядкована, знання: неповні й неглибокі; недостатньо впорядковані й взаємозалежні; не мають функціонального характеру для використання в життєдіяльності; часткові знання індивідуальних особливостей.
Сформованість ціннісних орієнтацій на здоров'язберігальну діяльність, сформованість мотивів, потреб й установок на здоров'я й здоровий спосіб життя, чітко виражена мотивація здоров'язбереження, відмінна самооцінка здоров'я.	Ціннісні установки знаходяться у стані формування, моральна готовність вести здоровий спосіб життя, створювати, зберігати й зміцнювати своє здоров'я, домінуюча установка на самовдосконалення й самовиховання, задовільна самооцінка здоров'я.	Ціннісні орієнтації на формування й збереження здоров'я усвідомлюються, але не приводять до діяльності, відсутня усвідомлена потреба в здоровому способі життя, несформована мотивація на турботу про здоров'я, погана самооцінка здоров'я.
Здоров'язберігальний спосіб життя, усвідомлена й цілеспрямована поведінка для поліпшення самого себе, сформовані вміння й навички забезпечення здоров'я, активне освоєння засобів і методів забезпечення здорового способу життя, уміння будувати індивідуальну програму формування, збереження й зміцнення здоров'я.	Здоров'язберігальна діяльність із використанням практичних рекомендацій зі здорового способу життя, а також з планування забезпечення здорового способу життя, раціональна організація життєдіяльності.	Відсутність систематичної свідомої діяльності, спрямованої на зміцнення й збереження здоров'я, підтримка та збереження здоров'я за рахунок можливостей медицини, поведінка у підтриманні здорового способу життя – пасивна.

Наше розуміння рівнів сформованості аксіологічних установок до здорового способу життя сприяє вирішенню поставленої проблеми й дозволить зробити певні висновки про результативність цього процесу.

Потребує впровадження в освітній процес здоров'яформувальних і здоров'язберігальних методів, прийомів, технологій, метою яких є навчання молоді способів збереження, формування й зміцнення здоров'я, дотримання здорового способу життя.

Перспективу подальших розвідок убачаємо в розробці моделі формування аксіологічних установок до здорового способу життя студентської молоді.

Література

Безпарфумив В. П. Ценностный подход к формированию педагогической направленности студента — будущего учителя / В. П. Безпарфумив, А. В. Безпарфумив. — Самара : Изд-во СамГПУ, 2000. — 185 с.

Буторин В. В. Формирование мотивационно-ценностного отношения к здоровому стилю жизни у студентов педвуза : дисс. ... кандидата пед. наук : 13.00.08 / Буторин Владимир Владимирович. — М., 2008. — 209 с.

Васильева З. А. Резервы здоровья / З. А. Васильева, С. М. Любинская. — М. : Знание, 1994. — 216 с.

Елькова Л. С. Формирование здоровьесберегающего образовательного пространства высшей школы : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / Л. С. Елькова. — М., 2006 — 26 с.

Закопайло С. А. Педагогічні основи виховання в юнаків 10—11 класів цінностей здорового способу життя : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / С. А. Закопайло. — К., 2003. — 19 с.

Кизлевяйнен Л. М. Формирование у студентов ценностно-смыслового отношения к здоровому образу жизни в физкультурно-образовательном процессе педагогического вуза : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / Л. М. Кизлевяйнен. — Тверь, 2012. — 26 с.

Лапаєнко С. Формування ціннісних орієнтацій старших підлітків на здоровий спосіб життя / С. Лапаєнко // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : [зб. наук. праць]. — К. : Педагогічна думка, 1999. — Кн. I. — С. 176—182.

Разбегаева Л. П. Ценностные основания гуманитарного образования : монография / Разбегаева Л. П. — Волгоград : Перемена, 2001. — 289 с.

Сорокина В. М. Формирование у студентов отношения к здоровому образу жизни как профессиональной ценности : дисс. ... кандидата пед. наук : 13.00.08 / Сорокина Вера Михайловна. — Волгоград, 2010. — 243 с.

Тимошенко В. В. Формування здорового способу життя студентів педагогічного університету в процесі позааудиторної роботи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / В. В. Тимошенко. — Луганськ, 2013 — 20 с.

References

Bezparfumiv V. P. Cennostnyj podhod k formirovaniju pedagogicheskoj

napravlennosti studenta — budushhego uchitelja / V. P. Bezparfumiv, A. V. Bezparfumiv. — Samara : Izd-vo SamGPU, 2000. — 185 s.

Butorin V. V. Formirovanie motivacionno-cennostnogo otnoshenija k zdorovomu stilju zhizni u studentov pedvuza : diss. ... kandidata ped. nauk : 13.00.08 / Butorin Vladimir Vladimirovich. — M., 2008. — 209 s.

Vasil'eva Z. A. Rezervy zdorov'ja / Z. A. Vasil'eva, S. M. Ljubinskaja. — M. : Znanie, 1994. — 216 s.

El'kova L. S. Formirovanie zdorov'esberegajushhego obrazovatel'nogo prostranstva vysshej shkoly : avtoref. diss. na soiskanie uchen. stepeni kand. ped. nauk : spec. 13.00.01 «Obshhaja pedagogika, istorija pedagogiki i obrazovanija» / L. S. El'kova. — M., 2006 — 26 s.

Zakopailo S. A. Pedahohichni osnovy vykhovannia v yunakiv 10—11 klasis tsinnosti zdorovoho sposobu zhyttia : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk : spets. 13.00.07 «Teoriia i metodyka vykhovannia» / S. A. Zakopailo. — K., 2003. — 19 s.

Kijelevjajnen L. M. Formirovanie u studentov cennostno-smyslovogo otnoshenija k zdorovomu obrazu zhizni v fizkul'turno-obrazovatel'nom processe pedagogicheskogo vuza : avtoref. diss. na soiskanie uchen. stepeni kand. ped. nauk : spec. 13.00.01 «Obshhaja pedagogika, istorija pedagogiki i obrazovanija» / L. M. Kijelevjajnen. — Tver', 2012. — 26 s.

Lapaienko S. Formuvannia tsinnisnykh orijentatsii starshykh pidlitkiv na zdorovyj sposib zhyttia / S. Lapaienko // Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi : [zb. nauk. prats]. — K. : Pedahohichna dumka, 1999. — Kn. I. — S. 176—182.

Razbegaeva L. P. Cennostnye osnovanija gumanitarnogo obrazovanija : monografija / Razbegaeva L. P. — Volgograd : Peremena, 2001. — 289 s.

Sorokina V. M. Formirovanie u studentov otnoshenija k zdorovomu obrazu zhizni kak professional'noj cennosti : disc. ... kandidata ped. nauk : 13.00.08 / Sorokina Vera Mihajlovna. — Volgograd, 2010. — 243 s.

Tymoshenko V. V. Formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia studentiv pedahohichnogo universytetu v protsesi pozaaudytornoj roboty : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk : spets. 13.00.07 «Teoriia i metodyka vykhovannia» / V. V. Tymoshenko. — Luhansk, 2013 — 20 s.

АНОТАЦІЯ

Проблема збереження здоров'я студентської молоді включає аксіологічний контекст (розгляд цінностей здоров'я у сфері мислення студентів, виявлення їх мотивації до здорового способу життя тощо). Суспільні трансформації можуть стати одним із чинників змін ціннісних орієнтацій сучасних студентів. Ці умови створюють новий контекст для дослідження проблем здорового способу життя, виявлення їх місця в системі цінностей студентів. Метою статті є обґрунтування та виділення компонентів, критеріїв та показників аксіологічних установок до здорового способу життя студентської молоді. Визначені компоненти, критерії та показники стають базовими для визначення рівнів сформованості у студентів цього особистісного утворення.

У статті досліджуються такі компоненти аксіологічних установок до здорового способу життя: когнітивно-цільовий (знання про здоров'я і здоровий спосіб життя, про цінності здоров'я і здорового способу життя, аксіологічні установки на досягнення мети), мотиваційно-ціннісний (ставлення до власного здоров'я, уміння, позитивні емоції, інтерес та потреби до здорового

способу життя), регулятивно-діяльнісний (вчинки та поведінка, що сприяють здоровому способу життя: дотримання вимог здорового способу життя в повсякденному житті) та рівні, які відображають їх сформованість: високий, середній, низький.

Розуміння рівнів сформованості аксіологічних установок до здорового способу життя сприяє вирішенню поставленої проблеми й дозволяє зробити певні висновки про результативність цього процесу. Окреслюється перспектива подальших розвідок, яка полягає в розробці моделі формування аксіологічних установок до здорового способу життя студентської молоді.

Ключові слова: аксіологічні установки, здоровий спосіб життя, компоненти здорового способу життя, рівні сформованості аксіологічних установок.